

Св. преподобни Иоан Рилски чудотворец

ок. 876–946 година

Преподобният Иван Рилски е изключителен небесен покровител на българския народ и се ползва с народната благоговейна почит. На 19 октомври православната църква отбелязва празника на Свети Иван Рилски – Чудотворец и покровител на българския народ. Той е един от най-известните български духовници, лечители, основател на Рилския манастир, патрон на българските лекари. Скромният отшелник от Рила планина бил наричан още приживе земен ангел и небесен жител. На 1 юли Църквата празнува връщането на мощите на св. Иоан Рилски от Търново в Рилската обител. Средновековие.

КРАТКО ЖИВОТООПИСАНИЕ

Най-великият светец на българската

земя, преподобни Иван Рилски се родил около 876 г. в Скрино, разпо-

ложено в гънките на Осоговската планина край р. Струма (край град Дупница). Бил е съвременник на княз Борис (852–889) и на неговия син Владимир, на цар Симеон Велики и на Симеоновия син цар Петър. До 25-годишната си възраст бил пастир. От крехка възраст в душата на Иван започнала да се развива и крепне религиозната вяра. По това време из цяла България започнали да се строят църкви и манастири. Новоосновените обители ставали не само огнища на християнството, но и книжовни и просветни средища. Желанието на юношата било да се посвети напълно в служение на Бога и в някоя света

обител да се отдаде на монашески живот. Отначало Иван постъпил в близкия манастир „Св. Димитрий“ под самия връх Руен. Тук той приел монашеството, но не останал задълго в обителта, а се отдал на живот в пълна самота, молитви, пост и лишения. Преподобни Иван Рилски се подвизавал на много места, докато най-после се установил в прекрасната рилска планинска пустиня, където останал до края на живота си. Там той основал манастир, който съществува вече хиляда години. Извършил много чудеса: нахранил овчари, излекувал с молитвата си един побъркан, изцерява от разни болести благочестиви люде, опазва манастира си чрез своята благодатна сила. Славата на отшелника постепенно се разпространила по цялата страна и достигнала чак до столицата. Използвайки едно свое пътуване до София, цар Петър I изминал около 120 километровото разстояние до планината, за да се види с благочестивия старец. Праведният Иван обаче не го допуснал до себе си, а само му се поклонил отдалеч, като монархът отговорил със същото. Отшелникът, естествено, върнал обратно и изпратеното му от цар Петър злато. Това още повече увеличило славата му и към него започнали да се присъединяват ученици, които строели за себе си колиби наоколо. Такова било началото на най-известния български манастир. Преди смъртта си преподобни Иван отишъл на пълно уединение, там съставил своето „завещание“ (Завет на Св. Иван Рилски

Николай Зиков – релефна икона на св. Иван Рилски

Успение на св. Иван Рилски

Чудотворец). Починал на 18 август 946 година на около 70 годишна възраст и бил погребан в притвора на църквичката в каменна гробница, която е запазена и до днес. Неговото успение Църквата възпоменава всяка година на същата дата.

МОЩИТЕ НА СВ. ИВАН РИЛСКИ СА СМЕНИЛИ НЕ ЕДНО МЕСТОПРЕБИВАВАНЕ

След смъртта си през 946 година св. Иван бил погребан в основаната от него Рилска обител, но скоро след това цар Петър (927–969) наредил мощите му да бъдат пренесени в гр. Средец (София). Вероятно тогава този първи и най-велик български светец е бил и канонизиран. Византийският историк Йоан Скилица свидетелства, че в Средец мощите му излекували византийския император Мануил I Комнин (1143–1180). През 1183 г., по време на поредната унгарско-византийска война, унгарският крал Бела III превзел Средец и отнесъл мощите на свети Иван в своята столица Гран (Остергом). Според преданието, местният католически архиепископ твърдял, че не му е известно да съществува такъв светец, за което св. Иван го наказал с онемяване. След като се преклонил пред мощехранителницата и поискал прошка, говорът му се възвърнал. Впечатлени и обезпокоени от това чудо, през 1187 г. унгарците върнали мощите на светеца в Сердика. Малко по-късно, след като цар Асен I освободил

България от византийско робство, мощите били пренесени през 1194/5 г. в столицата Търново. Те оцелели по чудо след плячкосването на града при превземането му от турците през 1393 година. С разрешение на султан Мурад II през 1469 г. монаси върнали мощите в обновения Рилски манастир, където и до днес са предмет на преклонение. Като едно от значимите събития в нашата духовна история, Църквата всяка година празнува на 1 юли връщането на мощите на св. Иван Рилски.

„ЗАВЕТЪТ НА СВ. ИВАН РИЛСКИ“

Той е уникален документ, чието място в духовен и верови аспект е до Паисиевата история – мерило за националното ни самосъзнание. Заветът има четири познати преписа,

които нашето духовенство приема за автентични. Единият се намира в библиотеката на Рилския манастир и е изложен в постоянната експозиция на музея му, вторият, направен от монах Касиан е датиран 1860 г. и се съхранява в Националната библиотека, третият е дело на Неофит Рилски, вероятно от средата на XIX в., а четвъртият е по-късен и е редактиран езиково. Последните два се намират в сбирката на Етнографския музей. Подробно е писал върху този проблем проф. Иван Дуйчев в книгата си „Заветът на свети Иван Рилски“. Книгата е писана още през 1948 г., но е издадена от наследниците му чак през 2000 година.

Източник: Български православен каталог

